

Május az üvegházban

Kalásznak a kísérleti búzák

A Gabonatermesztési Kutató Intézet kiszombori telepén nappal is mesterséges fényt bocsátanak a növényekre. Borult időben például naponta tízenyolc-húsz óráig keresztül megvilágítják a tenyészvényekben növekvő búzákat, amelyek most kalásznak, május közepi fejlődési stádiumban vannak, s ennek megfelelően tavaszi fény mennyiséget igényelnek. Az üvegházi termesztéssel az új fajták hozásadalmát előállítási idejét a felére csökkentik; s a nemesítők éveket nyernek munkájukban.

Eppen egy évtizede épültek fel a növényházak, s azóta köztermesztésbe került a Kiszombori 1-es intenzív búza, sok külföldi fajtát felülmúlva kedvező tulajdonságaival. Több alföldi állami gazdaságban és térszabványos hektáronkénti átlaghozam meghaladta az ötven mázst. Újabb ígéretes fajtajelöltek is születtek, ilyen többek között az országos kísérletbe állított K-2-es búza, amely még nagyobb szárszilárd-ságot és fagyálló képességet várnak.

A tudományos kutatók természetesen nemcsak a mai igényeket veszik figyelembe, hanem a távlati tervek megvalósítására is gondolnak, s ebben is segítséget kívánnak nyújtani a mezőgazdasági termelésnek. Néhány olyan búzafajtát vontak be a nemesítésbe, amelyek felhasználásával a majdan létrejövő fajták öntözéses körülmények között — a tisztai vízelépcsők vidékén — rekordhozamot produkálhatnak.

T. B.

Összehangolni a helyismereti munkát

Neveléspolitikánk, hazaszeretetre nevelésünk fő tényezője a múlt megismertetése, haladó szellemi örökségünk ápolása, környezetünk mind teljesebb bemutatása. Ehhez nyújt segítséget a rendszeres, szervezett helyismereti kutatómunka. Jelenleg Csongrád megyében, Szegeden is folyik honismereti kutatótevékenység, nagyobb szabású munkák mégsem kerültek az olvasók kezébe.

Reizner városmonográfiájának megjelenése óta nincs Szegedről teljes értékű átfogó munka. Igaz, sok részlet tanulmány látott napvilágot különféle folyóiratokban és időszaki kiadványokban, sőt e lap hasábjain is több sorozat jelent meg városunk történetéről, múltjáról, műemlékeiről, irodalmi emlékhelyeiről, mégis mindez kevés ahhoz, hogy a hiány pótolja. Nemcsak szegedi vonatkozásban, hanem egész Csongrád megyében. Néhol igen serény és szervezett kutatómunka folyik. Például lehet említeni Békés, Heves, Vas megyéket, s néhány fiatal városunkat. Nálunk sem a szorgalom hiányából adódik a fő hiba. Hiányzik azonban olyan összefogó, irányító szerv, mely vezetné a munka menetét, lendületet adna neki.

Mit mond a könyvtáros szakvélemény? Bényei Miklós, a Debreceni Megyei Könyvtár munkatársa sze-

rint (Könyvtáros 1973/12.) a hiánytalan, zökkenőmentes munka érdekében okvetlenül szükséges, hogy a helyismereti munkával foglalkozó intézmények között megállapodás jöjjön létre. A könyvtáraknak, a múzeumoknak, a levéltáraknak, a pártarchívumoknak, az egyetemeknek megegyezésre kellene jutniuk a gyűjtés és a közreadás legfontosabb kérdéseiben. Jelenleg az a feladat, hogy az együttműködés szervezeti kereteit részletre menően megállapítsuk. A Vas Megyei Könyvtárközi Bizottság Értesítőjében (1973/3.) Pethő Gyula beszámol megyéje honismereti mozgalmának új programjáról, s hírt ad arról, hogy Vas megyében megalakult a Hazafias Népfőnt Koordinációs Munkabizottsága, mely a népfőnt megyei elnöksége mellett fejt ki tevékenységét. A munkabizottságban a járási megbízottai, a tömegszervezetek, a TIT, a népfőnt és a tanácsok munkatársai mellett a levéltár, a múzeumok, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, valamint a megyei könyvtár képviselői kaptak helyet. Ennek a bizottságnak a feladata a helyismereti munka összefogása és irányítása, a kiadványok megjelentetésének elősegítése, a szakmai képzés szervezése és támogatása. A bizottság éves tervet, programot is kidolgozott, melynek fő feladata a felszabadulás 30.

évfordulójának méltó előkészítése, elsősorban a községek 30 éves fejlődésének bemutatása. Segíteni kívánják a megye honismereti mozgalmának településtörténeti kutatását. Összeállítják Vas megye felszabadulás utáni történetével foglalkozó irodalomajánló bibliográfiáját. Megindítják a szervezett munkát az egyes települések neves szülötteinek számbavételére, szellemi örökségük kibontakoztatására. A munkabizottság megalakulása fontos lépés a helyismereti tevékenység hatékony munkaszervezésében.

Még nem késtünk el mi sem, megyénkben is hasonlóképpen lehetne megvalósítani egy koordináló szervezetet, hiszen az évfordulóra való felkészülés időigényes. Egy kiadvány alapos megszerkesztése sok munkát kíván, igaz viszont, hogy társadalmi értéke sokszorosan meghaladja a befektetett anyagiakat és munkát. Szabó G. László, a városi pártbizottság osztályvezetője néhány hete írta le a Dél-magyarországi hasábjain: meg kell végre írni Szeged monográfiáját!

Csáflakozunk hozzá, s mindannyian, akiknek erőnk és tehetségünk van, tegyünk egy-egy építőket városunk érdekében.

Havasi Gábor,
a Somogyi-könyvtár munkatársa

Életmód és művelődés

Szocialista brigád vezetőjétől kérdeztem, járnak-e a tagok együtt moziba, színházba, múzeumba, kiállításra? Nevetett. Azt mondta, nem divat már az ilyen kollektív művelődés. Nincs hozzá kedvük az embereknek. Ha valami érdekli őket, szívesebben mennek a családjukkal, ha meg nem, nincs értelme kényszeríteni őket.

2

hangúság, a gondolatok megmozdulását akadályozó mindennapos fáradtság, az otthoni gondok. Valóban az író-olvasó találkozók emeli ilyenkor a műveltséget?

Népművelők tapasztalatai szerint is: más úton kell és lehet elindulni. Elfogadhatatlan a valamikor eluralkodott, máig élő szemlélet, miszerint az embereket, ha kell ellenükre, tereljük be a kultúra templomaiba, a művelődés házaiba — majd csak ragad rájuk valami. Ugyanígy elfogadhatatlan a rossz tapasztalatok alapján újabbban terjedő nézet, melynek hívei legintenek, vagy sajnálkozva szétárják kezüket, és mondják: aki magától nem sűrgeti a szép dolgokkal való találkozásokat, nem tehetünk érte semmit. A céljainkhoz elvezető szemlélet, amellyel nemcsak népművelőknek, hanem mindannyiunknak rendelkezni kellene, alapvetően különbözik az előbbiektől. Dialektikus kapcsolatot tevételeg ugyanis az életkörülmények és a művelődés lehetőség-igénye között, e kettő elválaszthatatlanságából kiindulva keresik a népművelés formáit és módszereit.

Hogyan fest ez a kölcsönhatás a gyakorlatban?

Az életkörülmények javulása alapvető feltétele a művelődési igények növekedésének, de számtalan a bizonyíték: a jobb életviszonyok nem teremtenek automatikusan nagyobb művelődési igényeket. A népművelők folyamatos és szakszerű munkája tehát pillanatnyilag nélkülözhetetlen, nekik kell elősegíteni a kölcsönhatás érvényesülését.

3

Az író-olvasó találkozót szervező kultúros példájánál maradva: az üzemből szá-

lag mellett dolgozó betanított munkást nem elsősorban író-olvasó találkozóra kellene kapacitálni, hanem általános iskolai végzettséget nyújtó tanfolyamra. Ha elvégezte, szakmunkás lehet. Ha a szakmai ismeretszerzést számára lehetővé tesszük, ettől munkakörülményei és fizetése javulásra várhatja, valószínűleg szakmunkás is lesz. Tanulása közben ez a módját találhat a kultúros, hogyan kapcsoljon számtalan egyéb ismeretet a szakmaiakhoz. A kölcsönhatás a népművelő közreműködésével megvalósul, a művelődéshez nemcsak az idő, pénz és külső körülmények bizonyos fokú kényszerítő hatása lesz meg, hanem a belső igény is megszületik.

Szintén lehetnek példák sorakoztatni, amelyek bizonyítják, hogy a nagyon egyszerűsítve vázolt folyamat nem ábránd, nem utópia. Egyféle útja-módja a kis csoport hallgatóinak az izgalma, amely dr. Pósa Péter docensnek, a világirodalmi tanszéki csoport vezetőjének szobája előtt állodag. Elsővések, többségük még nem „esett át” komoly vizsgán, most viszont jelentős anyagból, a görög és római irodalomból kell beszámolniuk.

— A görög és római irodalom — mondja dr. Pósa Péter — nagymértékben befolyásolta a későbbi európai, ezen belül a magyar irodalom fejlődését, ezért min-

Sulyok Erzsébet

Szilvás gombóc — futószalagon

Dunakeszi Hűtőház. A magyar hűtőipar legfiatalabb gyára. Tavaly márciusban adták át: kapacitása 1100 vagon. Az első év eredményeiről, gondjairól Szabó József, a gyáregység igazgatója tájékoztatót.

— Eredményes évet zártunk — mondta — A hűtőház teljesítette feladatát, jól szolgálta Pés megye és Budapest lakóinak ellátását. Már az első évben túltejesítette az előzetes tervét: 122 millió forint helyett 135 millió forint bevételt könyveltünk el.

A hűtőházban a bogycs gyümölcsök közül legtöbbet málnából konzerváltak, összesen 240 vagonnyit. Sok ribizlit, szamócat dolgoztak fel. Európában jelenleg a Dunakeszi Hűtőház a legmodernebb. Berendezését olasz cégek szállították, s eddig kifogástalanul működött.

Gyakorlott vizsgázók, negyed-ötödéves egyetemisták sem egészen nyugodtak egy-egy nehezebb kollókvium vagy szigorlat előtt. Így kétszeresen is érhető annak a kis csoport hallgatóinak az izgalma, amely dr. Pósa Péter docensnek, a világirodalmi tanszéki csoport vezetőjének szobája előtt állodag. Elsővések, többségük még nem „esett át” komoly vizsgán, most viszont jelentős anyagból, a görög és római irodalomból kell beszámolniuk.

— A görög és római irodalom — mondja dr. Pósa Péter — nagymértékben befolyásolta a későbbi európai, ezen belül a magyar irodalom fejlődését, ezért min-

den magyar szakos hallgatónak meg kell ismerkednie vele. Persze nem olyan részletesen, mint a latin szakosoknak, a cél az, hogy lássák az összefüggéseket, ismerjék a kiemelkedő alkotókat.

A vizsga két részből áll. A hallgatónak először egy tíz kérdésből álló tesztet kell kitöltenie, melyben anyagtudásáról ad számot. Az első vizsgázó, Berki Judit gyorsan végez ezzel, s máris megkapja szóbeli tételt: Szophoklész „Trakhiszi nők” című drámájáról kell beszélnie. Erősen koncentrált, aztán felvillan az arca; látszik, nagy baj már nem lehet. Valóban: először el-elűlő hangon, aztán belelendülve, egyre folyamatosan beszél, jól válaszol a közbevetett kérdésekre is, s végül megkönnyebbülten mosolyra áll fel az asztaltól. Jelessel, Miklós Magdolna kissé bizonytalanabb, s láthatóan elégedett a negyessel. de Kádas Judit és Joé Gabi ismét ötössel távozik.

Az ötödik vizsgázóval, Bíró Endrével azonban majdnem baj történik. Tesztje kis híján elégtelen, s szóbeli tételéről, az athéni komédiáról, Arisztophanészról ugyan intelligensen, folyamatosan beszél, de kevés konkrétumot mond, alig-alig emlékszik valamire a kötelező olvasmányból. A vizsgázató tanár rosszállóan csóválja fejét, sűrűn közbeszó, át-átter más témákra, majd — alapos fejmosás után — megadja a kettést.

Kint a folyosón, a többiek gyűrűjében Bíró Endre megkönnyebbülten törölteti homlokát.

— Az igazság az, hogy végigolvastam Szerb Antal és Babits irodalomtörténetét, s végül épp a kötelező jegyzet nem jutott elég időm. Ráadásul itt volt a karácsony, az ünnepi hangulatban nem könnyű tanulni.

A többiek helyeselnék: ünnepek alatt nem tudtak komolyan készülni, ráadásul nem is szedték, s az utazás sok időt rabol. A szorgalmi időszak utolsó hetében pedig másik szakuk, a német foglalta le őket, fél-éves anyagból kellett írásbeli vizsgát tenniük, így nem tudtak előre készülni sem. Panaszkodnak a jegyzetre is, amelyet szerkesztője, Kardos László több szerző könyvéből kiragadott részletekből állított össze, s így stílusában sem, gondolatmenetében sem egységes. Erről beszélgettünk a vizsga végeztével dr. Pósa Péterrel:

— Valóban nem a legszerencsésebb a kompillált jegyzet, csak jobb híján használjuk. Bár az igazság-hoz tartozik, hogy a világ-irodalom-jegyzetek közül a görög-római irodalomról szóló a legjobb, mivel erősebb túlrözi az új tudományos eredményeket, s hiánynyosságait szinte lehetetlen az előadásokon pótolni. Jó lenne, ha végre új, egységes koncepció szerint készült jegyzetünk lenne, megírása azonban nem számít igazi tudományos munkának, így senki sem vállalkozik szívesen rá.

A közfelfogás szerint az egyetemisták csak a vizsgaidőszak heteiben tanulnak. Akkor is egy-egy éjszaka futják át a tananyagot, aztán gondatlanul élik világlukát. Ez a kép csálka. Kévesen gondolnak arra, hogy karácsonykor, szilveszterkor, amikor mindenki ünnepel, az egyetemisták — tanulnak. Mint most is, ezekben a napokban, amikor felidejében tart a vizsgaidőszak.

Szabó Mihály

Korszerűsített dohánytermesztés

Az ország legfontosabb dohánytermelő vidékén — a Nyíregyházi Dohánytermelő Vállalat körzetében — megkezdtek a felkészülést az idei termesztésre. A termelési szerződés kötése lényegében befejeződött. A gazdaságok a tervezettnél valamivel nagyobb területen,

11 245 hektáron termelnek az idén dohányt. A tapasztalatok szerint az idén még a tavalyinál is nagyobb az érdeklődés a termesztés korszerűsítésére, főleg a gépesítés iránt. Újabb dohánykombájnokkal, szárítóberendezésekkel akarják bővíteni a gépparkot. Terjed a fóliasátras palántanevelési módszer is.